

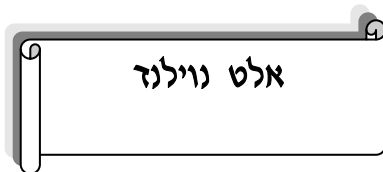
הרצל - התנועה הציונית

ביוגרפיה

- 😊 נולד בשנת 1860 בבודפשט שבהונגריה ונפטר בשנת 1904.
- 😊 יהודי מתבולל אשר חיפש פתרונות שונים לבעיה היהודית אך לא פתרון לאומי אחד מהם הוצג במחזהו "הגטו החדש" בה ראה את הפתרון בהתנצרות!
- 😊 להכרה לאומית הגיע בהדרגתיות כסטודנט החל לגלות סימנים אנטישמיים, זה פגע בגאוותו .. בשנות ה-30 לחייו שימש הרצל ככתב ועיתונאי בפר"ז ונוכח עד כמה האנטישמיות היא תופעה רחבת מימדים. משפט דרייפוס, החריד אותו והוביל אותו להכרה שיהודים אינם יכולים להיטמע ומכאן הכרה לאומית שמשמעה מדינת היהודים.
- 😊 1896 פרסם את ספרו "מדינת היהודים", ניסיון לפתרון שאלת היהודים.

הרצל כהוגה ואידיאולוג

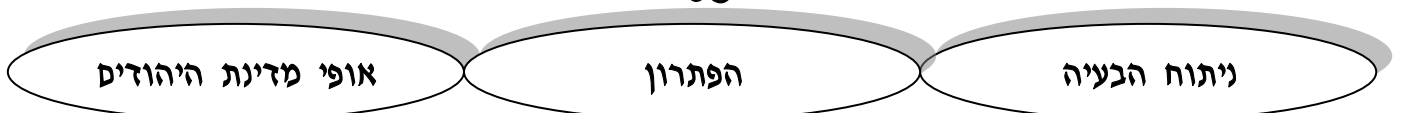

אלט נויילנד

מדינת היהודים

אִינֵת הַיְהוּדִים

I. ניתוח הבעיה

¹ במחזה תאר הרצל תמונה "אידיאלית" של תהלוכת ילדי ישראל בדרך לכנסיה, שם יעברו טבילה חגיגית, והאפיפיור יקרא "אגרת רועים" בה יגנה את האנטישמיות והיא תעלם..

🔒 **האנטישמיות** – האמנציפציה לא רק שלא פתרה את בעיית האנטישמיות אלא החמירה אותה והפכה לגורם המרכזי לקיומה. אין סיכוי לנצח את האנטישמיות, אשר תלך ותגבר. לא ניתן להגן על העם היהודי מפני מגמה זו אלא ע"י יציאה מאירופה.

🔒 **בעיה עולמית-האנטישמיות** אינה רק בעיית היהודים היא גם בעיית העמים מאחר והיא יוצרת מתחים פוליטיים במדינות בהם היהודים חיים. לעמים יש אינטרס לפתור את הבעיה היהודית משתי סיבות:

א. הקיום והמצאות היהודים במדינות השונות יוצר את האנטישמיות אשר מהווה בעיה לשלטון.

ב. היהודים מצטרפים לתנועות מהפכניות (לדוגמה לסוציאליזם) במדינות בהם הם חיים דבר המהווה סכנה לשלטון בעיניהם.

II. הפתרון

⚡ **פתרון לאומי-הדרך היחידה** לצאת ממעגל האנטישמיות הוא פתרון לאומי, דהיינו להקים מדינה, לאו דווקא בא"י.

⚡ **הקמת שתי חברות מדיניות** – תפקידם לטפל בהגירת היהודית וביישוב היהודים בארץ משלהם.

"אגודת היהודים" – גוף מדיני נציג העם, תפקידו ניהול מו"מ, ניהול העניינים הלאומיים.. "החברה היהודית" – תנהל את היציאה המאורגנת של היהודים ותפעל כחברת צ'רטר בעלת הון מניות. גוף כלכלי שיעסוק בארגון ההגירה, רכישת קרקעות..

⚡ **צ'רטר-מהו צ'רטר?** כתב זכויות המתיר התיישבות למען פיתוחו של חבל ארץ מסוים תחת חסותה של המדינה המעניקה את הצ'רטר. ההתיישבות היהודית עפ"י הרצל חייבת להיות בעלת צביון מדיני של ריבונות אוטונומית והכרה משפטית מהווה תנאי מוקדם להקמת מושבות בא"י.

מדוע הצ'רטר הוא האמצעי המתאים להקמת מדינה ליהודים?

1. **ריבונות המדינה היהודית** – הריבונות היא הפתרון למצוקת העם היהודי והפיכתו לעם נורמאלי ככל העמים. המיקום הגיאוגרפי הוא בעל חשיבות משנית אם כי קיימת העדפה של א"י...

2. **משפט העמים-הרצל** האמין שהתנאי הראשון לחידוש הלאומיות היהודית אינו התיישבות אלא השגת הסכמה בינלאומית להקמת מדינה יהודית עצמאית. לעמים יש אינטרס בהגירת היהודים מארצותיהם לטריטוריה משלהם ועל היהודים לנצל זאת כדי לקבל הכרה רשמית של העמים למדינה לעם היהודי..

3. **אופי ההגירה** – הגירת היהודים לארצם חייבת להיות על בסיס התיישבות גלויה ומהירה. ההתיישבות היא במסגרת קבלת אוטונומיה מדינית (על בסיס הצ'רטר), אשר נוגדת במהותה את דרך ההתיישבות המעשית של חובבי ציון. הסתננות איטית תתפרש כאילו חוזרים היהודים למולדתם כ"גנבים בלילה".

III. מאפיינים של מדינת היהודים (זמות המדינה)

🔒 **תורה חברתית כלכלית**

1. הרצל לא היה סוציאליסט אך רצה במעין מדינת רווחה שבה ישרור צדק חברתי, מדינת רווחה, שבע שעות עבודה. כלכלה שמשלבת גופים קואופרטיבים (אגודות שיתופיות) ויוזמה פרטית.

2. כלכלה מודרנית שמוצלת ידע מדעי וטכנולוגי מתקדם.

3. שוויון בין גברים ונשים.

4. חינוך חינוך לכל הגילאים.

מקומה של הדת במדינת היהודים

1. מדינה ליברלית חילונית בה מודגשים ערכים של חופש דת והפרדת דת מהמדינה, רבנים בבתי הכנסת .

2. דגש על ערכים אוניברסאליים.

מדיניים פוליטיים

1. מדינה ליברלית , רפובליקה, אוטוקרטיה.

2. מדינה ניטרלית שוחרת שלום, צבא להגנה, דגל לבן עם שבעה כוכבים.

מדינת היהודים-טבלת סיכום

הפתרון	הבעיה
הדרך היחידה לצאת ממעגל הקסמים של האנטישמיות הוא פתרון לאומי, מדינה. ריבונות היא תנאי קודם להתיישבות.	1. האנטישמיות- אין כל סיכוי להלחם באנטישמיות והיא רק תלך ותגבר בעקבות האמוציפציה. 2. לאומית- הבעיה בעיקרה לאומית ולכן הפתרון חייב להיות לאומי.
פעילות דיפלומטית מדינית...	ההתיישבות היהודית חייבת להיות בעלת צביון מדיני של ריבונות אוטונומית וכי הכרה משפטית מהווה תנאי מוקדם להקמת מושבות.
השאלה היהודית היא בינלאומית- הפיכת הבעיה הלאומית לבעיה עולמית. לעמים יש אינטרס בכך .	הבעיה היהודית היא לא רק בעיית היהודים אלא גם בעיית העמים מאחר והיא יוצרת מתח ומועקה בחברה, מתחים פוליטיים... לכן לעמים יש אינטרס לפתור את הבעיה היהודית משתי סיבות: 1. הקיום היהודי מהווה בעיה לשלטון. 2. היהודים מצטרפים לתנועות מהפכניות לדוג' הסוציאליזם אשר מהווה סכנה בעיניהם..

האם הרצל רצה מדינה יהודית או מדינה ליהודים, נמקי?

התגובות לספר

- ☹ אירופה המערבית- מסויגות, חשש מפגיעה באמנציפציה.
- ☹ רבנים- רובם התנגדו להצעתו לגאולה מדינית ולא בידי שמייס.
- ☹ חו"צ- 1. חלקם חששו שהוא יסית את היהודים מהמפעל ההתיישבותי שהחלו בארץ.
- 2. חו"צ מרוסיה - התלהבו אך לא היו מרוצים מיחסו של הרצל לחו"צ.
- 3. חו"צ בארץ- תמכו בו.

2. אצל נוימאן-אפל יסנה חזשה-תל אביב

רומן נכתב ב1902, עם מסר פוליטי. עלילה, שני ידדים מתבולל יהודי ונוצרי מחליטים להתבודד באי קטן, בזרעם מבקרים בא"י, ושבים אליה לאחר 20 שנה, אחרי הצ'רטר. הם פוגשים:

התיישבות חקלאית- עמק זרעאל פורח, יבוש ביצות, ..

חברה מודרנית מתועשת ליברלית וסוציאליסטית. שמירה על חופש הפרט סובלנות.

ניצול משאבי ים המלח..

חינוך חינום לכל. אוניברסיטה עברית על הר הצופים

שלום- הערבים חיים יחד עם היהודים בשלום ובסובלנות.

מה אין ?

ההווי הלאומי, תרבות עברית...

הביקורת על הרצל (ביחס לדמות המדינה כפי שבאה לידי ביטוי במדינת היהודים)

הביקורת של הציונות הדתית

1. דחיקת הדת לקרן זווית ע"י הפרדה בין דת ומדינה (הדת והלאומיות שלובים זה בזה).
2. יחסו ליהדות לערכיה ולמורשת ישראל-הרצל נותן דגש לערכים אוניברסאליים תוך התעלמות מעושרה של היהדות.

הביקורת של הציונות הסוציאליסטית

1. התנגדות לכלכלה ליברלית קפיטליסטית, ולשילוב ההון הפרטי בהקמת המדינה.
2. יש לתת דגש יותר לחקיקה סוציאלית.

מדינות אירופה
ירוויחו מיציאת
היהודים מהם,
הקלה סוציאלית
וכלכלית.

אין כל סיכוי להלחם
באנטישמיות היא רק
תלך ותגבר בעקבות
האמנציפציה.

הבעיה העיקרית
לאומית ולכן
הפתרון חייב להיות
לאומי.

תורת הרצל

מדינה יהודית
ריבונית היא תנאי
קודם לכל התיישבות.

הפתרון לבעיית
היהודים בגולה :
הקמת בית לאומי
(רצוי בא"י)

המדינה צריכה
להיות יהודית,
בורגנית, ליברלית עם
תנאים סוציאליים

החזון הוא מדינה
טכנולוגית מתועשת,
מודרנית

אומות העולם יסייעו
בהקמת המדינה
היהודית כי היא
משרתת את
מטרותיהם.

צריך להשיג
לגיטימציה של
אומות העולם
להקמת בית לאומי
יהודי.

פעילותו של הרצל

פעילותו של הרצל

פעילותו מהקונגרס הציוני
הראשון ועד מותו (1904)

פעילותו עד הקונגרס
הציוני (1897)

פעילותו
המדינית של
הרצל

יתר
הקונגרסים
הציוניים

הקונגרס
הציוני
הראשון

את פעילותו של הרצל להגשמת רעיונותיו ניתן לחלק לשתי תקופות: התקופה הראשונה - עד הקונגרס הציוני הראשון (1897) ו- התקופה השנייה - מהקונגרס הציוני ועד מותו (1904)

I. הצהרתנו על הצלחת הקונגרס הציוני הראשון

עד הקונגרס הציוני הראשון (1897) פעל הרצל במספר אמצעים:

✎ פגישה עם הברון הירש והברון רוטשילד במטרה להשיג את תמיכתם ולקבל מימון לרעיונותיו. הביאו לאכזבה.

✎ פרסום ספרו מדינת היהודים במטרה לפרסם ולהפיץ את רעיונותיו...

✎ יסוד עיתון די וולט(העולם 1897-1914) במטרה להפיץ את הרעיון הלאומי, להיות ביטאונה הרשמי של התנועה הציונית ולהלחם במתנגדים. (עטיפתו הצהובה להזכרת חרפת הגולה)

✎ ניסיון להקים את אגודת היהודים, דבר שלא מצליח.

✎ כאדם פרטי מנהל מו"מ עם גרמניה, שנכשל.

☞ הרצל נכשל במו"מ עם עשירי היהודים, הוא גם לא מצליח להפיץ את רעיונותיו בקרב היהודים כפי שרצה ולכן מחליט לכנס את הקונגרס הציוני הראשון.

II. הצהרתנו על הצלחתנו 1897

מישור הדיפלומטי/חיצוני- הוא פועל פעילות מדינית בינלאומית, קושר קשרים עם המעצמות כדי לקבל את הצירטר. (תורכיה, גרמניה ואנגליה בעיקר). הוא מנסה לשכנע את ראשי המדינות למצוא טריטוריה לעם היהודי.

מישור ארגוני פנימי הקונגרס ציוני ראשון - הוא פועל לאיחוד וליכוד העם. ולכן הפעולה הראשונית שלו כינוס הקונגרס הציוני הראשון. בו ניסה לבנות הנהגה מדינית יהודית.

☞ שתי הדרכים משלימות זו את זו משום שכינוס הקונגרס הציוני ישרת את הדרך הדיפלומטית ע"י הפיכת הבעיה היהודית לשאלה בין לאומית.

הקונגרס הציוני הראשון בצל (1897) - מישור פנימי

מניעים/יעדים/ מטרות של הרצל בנינוס הקונגרס הציוני הראשון

- ✎ לעודד ולחזק הכרה ציונית בקרב היהודים-לאחד וללכד את העם היהודי סביב הרעיון הציוני. -כישלון דרכו האינדיבידואלית הביאה אותו לידי הכרה שהוא חייב לגייס את ההמונים ולזכות לתמיכה ציבורית.
- ✎ באמצעות הקונגרס כך הוא ילכד את העם סביב רעיון מדינת היהודים ויפעל למימושה.
- ✎ להעלות את הציונות על המפה המדינית-הקונגרס כאמצעי סיוע לפגישותיו הדיפלומטיות -הקונגרס במה בינלאומית ושופר כלפי העולם כדי שיסייעו בפתרון הבעיה היהודית.
- ✎ יצירת מסגרת הנהגה מדינית לת"צ שתנהל את הפעילות המדינית והלאומית. (נשיא, מזכיר..)

החלטות תוכנית באזל ומשמעותם

(תוכניות באזל)²

- ✎ הגדרת הציונות-הציונות שואפת להקים לעם היהודי בית מולדת בא"י מובטח על פי משפט הכללי". בקונגרס הוחלט על ארבעה אמצעים להשגת המטרות של הציונות
- ✎ המשכת הפעילות הציונית על מנת לחזק את התודעה הלאומית והרגש הלאומי .
- ✎ יישובה של א"י ע"י יהודים עובדי אדמה ובעלי מלאכה.(יש פה ויתור לתנועת חו"צ רצון של הרצל לאחד את כל הכוחות)
- ✎ ארגון היהדות וגיבושה ע"י מפעלים מקומיים בהתאם לחוקי כל ארץ וארץ.
- ✎ פעילות מדינית להשגת הסכמת המעצמות לצ'רטר.

משמעות ההחלטות

- ✎ הצהרה גלויה של מטרות התנועה הלאומית היהודית. הציונות תפעל מעתה באופן גלוי.
- ✎ הקמת התנועה הציונית על כל מוסדותיה, החלטות ארגוניות.
- ✎ החלטה שלא להצהיר עתה על המטרה הסופית – הקמת מדינה אלא בית לאומי בא"י.
- ✎ הדגשת העובדה כי א"י היא מקלט בטוח אותו צריך העם להשיג.
- ✎ הדגשת התעשייה בנוסף לחקלאות.

חשיבותו של הקונגרס

² עם ועולם עמוד 251 .

יִסוּד "הַמְדִינָה הַיְהוּדִית" –בְּזֶל הוֹנַח הַבְּסִיס שֶׁל הַמְדִינָה בְּדֶרֶךְ. לֵאחֹר הַקּוֹנְגְרֶס כְּתַב הַרְצֵל "בְּזֶל יִסְדֵתִי אֶת מְדִינַת הַיְהוּדִים".³ הַקּוֹנְגְרֶס חִזַּק אֶת הַהִכָּרָה הַלְּאוּמִית וְהַחֲדִירָה בְּקֶרֶב שִׁכְבוֹת רַחְבוֹת יוֹתֵר בְּצִיבוּר, הֶעֱלָה אֶת הַצִּיּוֹנוֹת עַל הַדֶּרֶךְ הַמְדִינִית כְּפֶתְרוֹן לְאוּמִי וְקִבַּע אֶת הַיַּעַד א"י.

פְּרִיצָה לְדַעַת הַקְהָל הָעוֹלָמִית – הַקּוֹנְגְרֶס מֵהוּוּה מִכְשִׁיר רַב עֶזֶר לְתַנוּעָה הַצִּיּוֹנִית בְּכֵן שֶׁהוּא פּוֹרֵץ לְדַעַת הַקְהָל הָעוֹלָמִית מֵעוֹרֵר אֶת הַבְּעִיָּה וּמַעֲלָה אֶת הַפֶּתְרוֹן הַרְצוּי לְעַם הַיְהוּדִי, פֶּתְרוֹן לְאוּמִי. הָעַמִּים הַחֲלוּ לִרְאוֹת לְרֵאשׁוֹנָה בְּצִיּוֹנוֹת כְּתַנוּעָה לְאוּמִית. הַנְהַגָּה לְאוּמִית – הַקּוֹנְגְרֶס שִׁמַּשׁ כְּאִסְפָּה לְאוּמִית, וְהוֹקְמָה בּו הַנְהַגָּה לְאוּמִית אֲשֶׁר בִּיטָאָה אֶת הַשְּׂאִיפוֹת הַלְּאוּמִיּוֹת שֶׁל הָעַם הַיְהוּדִי.

יִסוּד הַהִסְתַּדְרוֹת הַצִּיּוֹנִית – בְּקוֹנְגְרֶס נוֹלַד הַגּוֹף הַמְבַצֵּעַ שֶׁל הַצִּיּוֹנוֹת, הַהִסְתַּדְרוֹת הַצִּיּוֹנִית. הַקּוֹנְגְרֶס קִבַּע אֶת אֹפִיָּיה הַדְּמוֹקְרָטִי שֶׁל הַתַּנוּעָה הַצִּיּוֹנִית. קִיּוּמָם שֶׁל בְּחִירוֹת חוֹפְשִׁיּוֹת, יִצוּג הוֹלֵם וְשִׁיתוּף כָּל הַזְרָמִים הַצִּיּוֹנִיִּים. כָּל יְהוּדֵי שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת חֵבֵר בְּת"צ חִיִּב לְשֵׁלֶם מִסֵּ קְבוּעַ "הַשְּׁקָל הַצִּיּוֹנִי", וְכָל מִי שֶׁשִּׁילַם מִסֵּ הִיִּתָּה לוֹ הַזְכוּת לְבַחֵר וּלְהִיבַחֵר כְּנִצִּיג הַת"צ בְּמִקוֹם מְגוּרָיו. אֲשֶׁר יִשְׁפִיעַ בְּעֵתִיד עַל אֹפִיָּיה שֶׁל הַמְדִינָה. בְּעֵתִיד יִשְׁפִיעַ עַל אֹפִיָּיה שֶׁל הַמְדִינָה כְּדְמוֹקְרָטִית.

יְתֵר הַקּוֹנְגְרֶסִים הַפְּאֵלִיִּים

התפתחות מהירה של התנועה הציונית התווספו מאות אגודות ומספר הצירים גדל.

הקמת מוסדות הת"צ :

1. **הַקּוֹנְגְרֶס – (1897)** מוֹסַד עֲלִיוֹן בְּקִבְעַת מְדִינֵי הַהִסְתַּדְרוֹת הַצִּיּוֹנִית⁴ לְעִנְיַי תְּחִיקָה וְתַקְצִיב. בּוֹחֵר אֶת מוֹסְדוֹת הַהִסְתַּדְרוֹת הַצִּיּוֹנִית וּמְבַקְרֵן.
2. **ק.ק.ל – (1901)** רְכִישַׁת אֲדָמוֹת בְּא"י וְהַפִּיכָתָם לְאֲדָמַת הַלְּאוּם.
3. **"הַכְּשֶׁרֶת הַיִּישׁוּב" – (1908)** רְכִישַׁת קְרַקְעוֹת וְהַכְּשֶׁרֶתָן לְעִיבוּד חִקְלָאִי.
4. **הַמְּשַׂרְדֵּ הָא"י בִּיפוֹ – (1907)** יִצוּג הַהִסְתַּדְרוֹת הַצִּיּוֹנִית בְּאַרְץ סִיוֵעַ בְּאַרְגוֹן וּבְמִימוֹשׁ תּוֹכְנִית הַהִתְיַשְּׁבוּת.
5. **הַקְּמַת בְּנֵק אֶפ"ק⁵ – הוֹקַם בִּ29 1902** מוֹסַד כְּסָפִי הַמְּסַיֵּעַ לְפַעֲלוֹת הַהִסְתַּדְרוֹת הַצִּיּוֹנִית. ## הַחֵל וִיכּוּחַ חֲרִיף בֵּין הַצִּירִים הַזִּתִּיִּים וְהַחִלּוֹנִיִּים בְּשֵׂאלַת צְבִיּוֹנָה שֶׁל הַתְּרַבּוֹת הַיְהוּדִית. אֲשֶׁר הוֹבִיל לְהַקְמַתָּה שֶׁל הַמְּזַרְחִי.
- ## הַחֵלָה לְקוֹם אֹפּוֹזִיצִיָּה לְהַרְצֵל בְּקֶרֶב שׁוֹרוֹת הַצְּעִירִים, זֶהוּי "הַסִּיעָה הַדְּמוֹקְרָטִית".

³ עַם וְעוֹלָם עֵמוּד 253.

⁴ הוועד הפועל – פועל בתקופה שבין הקונגרסים, ועוסק בכל הקשור להסתדרות הציונית. ההנהלה הציונית – מעין ממשלה שתפקידה לבצע את החלטות הקונגרס.

ההנהלה הציונית – מעין ממשלה שתפקידה לבצע את החלטות הקונגרס.

⁵ בנק אנגלו פלשתינה בשנת 1902.

השוואה בין ועידת קטוביץ לקונגרס הציוני הראשון

קונגרס ציוני ראשון	ועידת קטוביץ	
נציגות יהודית מרוב יהודי התפוצות (מזרח ומערב)	יהודי מזרח אירופה	אופי הכינוס
פשרה של הרצל- בהחלטה ישובה של א"י ע"י יהודים עובדי אדמה ובעלי מלאכה	עבודה מעשית ויישוב הארץ יוביל לשיקומו של העם היהודי מחדש בא"י	עבודה מעשית
האמצעי להקמת מדינה- פעילות מדינית, השגת צ'רטר, משפט העמים, הסכמת הכלל..	אין	פעילות מדינית
עלייה בלתי חוקית מזיקה כ"גנבים בלילה"	עלייה בלתי חוקית לפני קבלת הצ'רטר תסייע בהקמת המדינה	עלייה בלתי חוקית
מדינת היהודים, דמוקרטיה ליברלית..	מדינה לאומית הקשורה ברציפות היסטורית ומסורתית.	אופייה של המדינה
הקמת מוסדות נבחרים, הנהגה דמוקרטית, זכויות הצבעה..	נבחר מנהיג אך מוסדות ודרכי בחירה לא נקבע	מוסדות נבחרים

המנהל האפילוני של המוסדות הלאומיים

פסיקותו המדינית/ציפלאומטית של הרצל-הניסיונות למצוא בן ברית

אוריינטציה
בריטית

אוריינטציה
תורכית

אוריינטצי
ה גרמנית

ניצול המצב
הפוליטי

מדוע הוא
פועל בדרך
דיפלומטית

מדוע הרצל פועל בדרך דיפלומטית

- ✎ הרצל בטוח כי מדינת היהודים תוכל לקום רק בעזרת המעצמות. האופטימיות שלו נבעה מתוך ההנחה, כי המעצמות מעוניינות בשיבת היהודים לארצם בשל היתרונות שיצמחו להם יתרונות כלכליים, תרבותיים ופוליטיים.
- ✎ דיפלומטיה גלויה פירושה ציונות גלויה תנועה בעלת מעמד בינלאומי.. בדיפלומטיה גלויה יכול הרצל לאחד את הכוחות היהודים למשימה משותפת כפי שהוחלט עליה בתוכנית באזל.

כיצד מנצל הרצל את המצב הפוליטי להשגת מטרות הציונות

- כדי להקים את מדינת מנסה הרצל לנצל את הנסיבות הפוליטיות העולמיות.
- תורכיה: המעצמה השלטת בא"י, מצבה רעוע מהסיבות הבאות:
1. קשיים כלכליים ואדמיניסטרטיביים.
 2. תסיסת מיעוטים דתיים ולאומיים.
 3. לחץ המעצמות וכרסום מעמדה.
- גרמניה – בת ברית של תורכיה, ניתן לנצל קשרים אלה ולהשפיע על הסולטן לקבלת הצירטר.
- בריטניה– הרצל מודע לאינטרסים של בריטניה במזרח"ת בכלל ובתעלת סואץ בפרט.
- רוסיה–להרצל חשוב לקשור קשרים עם רוסיה, מתוך תקווה שתושיט עזרה לת"צ ותאפשר את פעילותה. (המצאות יהודים רבים בתחומה)

I. האוריינטציה הגרמנית-פנייה לקיזר הגרמני

- במאה ה 19 לגרמניה השפעה רבה על תורכיה. הרצל קיווה שגרמניה תהיה מעוניינות לקבל חסות על התיישבות יהודית אוטונומית ולכן הוא מציע לגרמניה לסייע ליהודים:
1. בואם של יהודים יאפשר את התפשטות התרבות גרמנית במזרח התיכון.
 2. יציאת יהודים מגרמניה תקל הן את הלחץ האנטישמי ותגרום לכך שיהודים יעזבו את התנועות המהפכניות.
- הרצל נפגש פעמים עם קיסר גרמניה ב 1898, בפגישה הראשונה הציג הרצל את רעיונותיו והקיסר הסכים להעביר את בקשותיו לשלטון התורכי, בפגישה השנייה הקיסר היה קריר

מאחר והיה מודע להתנגדות העותומנית למסירת א"י לידי היהודים ובנוסף לכך חשב הקיסר שמתן צ'רטר יחליש את האימפריה העותומנית ויפגע באינטרסים הגרמניים..

II. אוריינטציה תורכית-פנייה לסולטאן התורכי

מטרתו של הרצל -השגת הצ'רטר, זיכיון התיישבות יהודית בקנה מידה גדול במשפט גלוי אשר יהיה בגדר הכרה חגיגית של המעצמות ביהודים, לא כאספסוף של פליטים אלא כלאום בעל זכויות.

האווירה בה הרצל היה צריך לנהל את המו"מ

- ☺ כל גדולי המלכות רודפי שלמונים.
- ☺ סוכנים מדינאים ואנשי פיננסים מתנכלים זה לזה מתוך מטרה להשיג זיכיון טוב.
- ☺ קופה ריקה.
- ☺ שליט עריץ הנתון לסחיטת הוזירים שלו.

האינטרסים של תורכיה לסייע לת"צ לדעת הרצל

- 🔲 שיפור המצב הכלכלי של האימפריה העותומנית באמצעות הון יהודי.
- 🔲 יישוב א"י ע"י היהודים יגרום לפריחת ארץ ישראל והאזור כולו.
- 🔲 היישוב היהודי בא"י יהיה נאמן לסולטאן בתקופה של התפוררות ומאבקים העוברים על האימפריה העותומנית.

המו"מ עם תורכיה

נמשך מספר שנים 1898-1902. שש פעמים ביקר הרצל בתורכיה ורק פעם אחת בלבד נועד עם הסולטן.

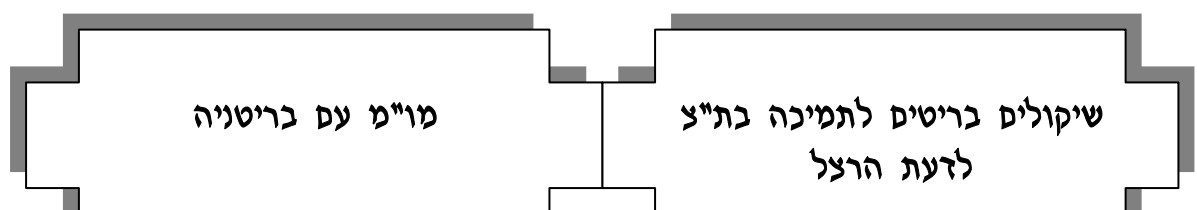
הרצל מבקש להשיג צ'רטר להתיישבות יהודית ובתמורה הוא מציע סיוע כלכלי של בעלי הון שיאפשרו לתורכיה לצאת מהמשבר הכלכלי בו היא נתונה. התורכים דוחים את ההצעות בגלל החשש שהגירת היהודים תביא לתסיסה לאומית באימפריה העותומנית.

הרצל לא הצליח לגייס את הכספים כפי שהבטיח וחזר לסולטאן בידיים ריקות. הרצל הוזמן לתורכיה כאורח הסולטן אך לא נפגש עמו. העותומאניים מציעים להרצל, התיישבות יהודית ברחבי האימפריה אך לא בא"י וההצעה נדחת על ידו.

הרצל נכשל במגעיו עם התורכים משתי סיבות עיקריות

1. סירובם של בעלי הון יהודים להשקיע מהונם במפעל הציוני החליש את עמדת המיקוח של הרצל והעמיד בספק את משקל התחייבויותיו הפיננסיות.
 2. הסולטן התורכי התנגד לרעיון הציוני ולא היה מוכן בשום פנים להתיישבות יהודית בא"י במסגרת ריבונית מדינית.
- מאוכזב סרב לקבל את ההצעה וכך כתב ביומנו "בודאי אקבל את הצ'רטר ברגע אשר לא אצפה לו. אם לא נקבלו מידי המעצמות לאחר חלוקת תורכיה".

III. אוריינטציה בריטית

מתחילה הרצל ידע את חשיבותה של בריטניה ולכן:

☺ ערך בה את הקונגרס הציוני הרביעי.

☺ המוסדות הציונים הוקמו באנגליה.

שיקולים בריטים לתמיכה בתנועה הציונית לדעת הרצל

☺ פתרון בעיית הגירת יהודים למזרח לונדון אשר יצרה אי נוחות בדעת הקהל הבריטית..

☺ מדינה יהודית בא"י משמעה הבטחת תעלת סואץ והדרך להודו.

☺ אנגליה מדינה קולוניאלית תגדיל את כוחה בדרום מזרח הים התיכון, המושבה תהיה פרו בריטית..

☺ משיכת מתיישבים עשירים והתוצאה שגשוג מהיר של המושבה היהודית שתצמיח תועלת לקיסרות הבריטית ותיתן לה יתרון על פני תורכיה וגרמניה.

☺ אנגליה תשיג את תמיכתם המדינית והמוסרית של יהודי העולם.

המו"מ עם בריטניה

בריטניה מציעה שלוש הצעות:

I. הצעת קפריסין

ישוב יהודים באי , ההצעה נפלה בגלל בעיות הקיימות בקפריסין בין תורכים ויוונים והן בגלל גודלו.

II. תוכנית אל עריש (1902)

לאחר דבריו של הרצל בפני הוועדה בשאלת ההגירה היהודית הועלתה ההצעה ליישב את חבל אלעריש בידי יהודים.

הציונים ראו זאת בחיוב, הן בגלל הקרבה לא"י, והן בעובדה שניתן לראות בחבל זה שער כניסה לא"י.

המצרים ניסו להכשיל את התוכנית. הם התנו את ביצועה בהסכמת היהודים לקבלת אזרחות מצרית וטענו שהטיית מי הנילוס להתיישבות יהודית תזיק לחקלאות המצרית. הבריטים בתחילה יחסם לתוכנית היה חיובי אולם לאחר שהוועדה סברה שיש להבטיח קבלת כמות מים מספקת והמצרים התנגדו חזרו בהם הבריטים.

III. תוכנית אוגנדה (1903)

ההחלטה

נימוקים נגד

נימוקים בעד

רקע

רקע להצעת אוגנדה-

בעבר הוצעה אוגנדה להרצל אך הוא סרב. ב-1903 הוא מציג אותה בפני הקונגרס השישי השאלה מדוע קיבל הפעם הרצל את התוכנית?

הפוגרום בקישינב- 1903, בו נרצחו 50 יהודים מאות נפצעו ורכוש רב הושמד. הפוגרום זעזע את חוגי המשכילים ברוסיה ואת דעת הקהל באירופה. הממשל הרוסי ניסה לרכך את השפעת הפוגרום והזמין את הרצל⁶. ברוסיה נפגש הרצל עם שר הפנים הרוסי מהפגישה לא יצא דבר אך פגישת היהודים עם הרצל הייתה נרגשת ומהממת והביאה אותו להכרה שהוא חייב למצוא פתרון.

כישלון הדיפלומטי להשיג זיכיון על א"י וההצעה המפתיעה של שר המושבות הבריטי להקים מושבה יהודית באוגנדה משפיעה על החלטתו להביא את ההצעה בפני הקונגרס השישי ב-1903..

בקונגרס השישי הוא הביא את ההצעה בפני הקונגרס.

נימוקי הרצל בעד אוגנדה⁷ (תומכים יהודי מערב אירופה ומרכז)

פתרון לבעיה הפיזית של יהודי רוסיה-אוגנדה מקלט לילה ליהודי רוסיה הנרדפים בעקבות פרעות קישינב.

מימוש רעיון "משפט העמים"- הקמת מדינה בהכרה בינלאומית. התוכנית מספקת הזדמנות להוכיח את יכולת הת"צ להקים בית לאומי .. באוגנדה יוכלו היהודים להגשים את חלום האוטונומיה להקים הנהלה יהודית, ממשלה יהודית תחת פיקוחה הריבוני העליון של בריטניה.תוקם אוטונומיה יהודית .

"קרש קפיצה ובסיס להתארגנות אין ויתור על א"י"

הענות לנוכחות אנגליה להכיר בזכות העם היהודי לריבונות. הכרה בתנועה הציונית, ובזכות הלאומית של העם היהודי ע"י אחת מהמעצמות הגדולות. במיוחד על רקע כישלון המאמצים הדיפלומטיים הקודמים.

נימוקי המתנגדים(ציוני רוסיה)⁸

⊖ אין ציונות ללא ציון, א"י היא המולדת ההיסטורית והבלעדית של העם היהודי.

⊖ המפעל יסיח דעתו מהמטרה האמיתית א"י, כל הכוחות יופנו לאוגנדה. אסור לעסוק בפתרון ביניים אלא להתרכז במטרה העיקרית.

⊖ משאבים של התנועה הציונית שיועדו לא"י יבוזבזו.

⁶ הרצל נענה ממספר סיבות: להשיג רישיון לפעילות הת"צ ברוסיה, לחזק את ידי היהודים, למתן את יחס השלטונות כלפי היהודים ..

⁷ מהפכה וגאולה א 141. מגלות לקוממיות 86-88.

⁸ מהפכה וגאולה א , 141-142מגלות לקוממיות ח"א עמוד 88.

ההחלטה לגבי הצעת אוגנדה

🔔 בהצבעה 295 לשליחת משלחת - בעד, 175 נגד, 100 נמנעו. מכאן לשלוח משלחת סקר.
 🔔 בראש המתנגדים לתוכנית עמדו ציוני רוסיה, בהם בלט מנחם אושיסקין. הם לא השלימו עם תוכנית אוגנדה. כתוצאה מכך פורצת סערה פורשים חו"צ ומכריזים שרק א"י היא הפתרון.

תמיכת המזרחי בתוכנית אוגנדה-הסברו של הרב ריינס⁹

רוב נציגי המזרחי הצביעו בעד תוכנית אוגנדה. השתתפו 98 צירים מסיעת המזרחי: 63 הצביעו בעד, 11 נגד וארבעה נמנעו בהם הרב ריינס. מדוע
 🏛 הישרדות-הציונות המדינית היא תנועה של פיקוח נפש, הצלה ליהודים, ואוגנדה רק "מקלט לילה" ליהודי רוסיה אחרי הפרעות.
 🏛 ההצבעה היא אישית ולא מפלגתית, כלומר אין זו עמדת המזרחי כתנועה.
 🏛 התמיכה בהצעת אוגנדה אינה סותרת את השקפת הציונות הדתית, כיוון שאוגנדה היא פתרון זמני ולא תחליף לא"י.
 🏛 החשש מהתבוללות יהודי אירופה.

סיום פרשת אוגנדה ומותו של הרצל¹⁰

🔔 המשלחת בדקה את המקום ומצאה אותו לא מתאים.
 🔔 הרצל נרתע מעוצמת ההתנגדות, ניסה להתפייס וניסה לשכנעם ולשמור על אחדותה של התנועה הציונית. הוא הבין שפילוג בשעה זו יפגע במימוש המטרה.
 🔔 הרצל שבור ומאוכזב בשלב זה ועם מותו ירדה תוכנית אוגנדה מסדר היום הציוני.

סיכום הפעילות דיפלומטית של הרצל

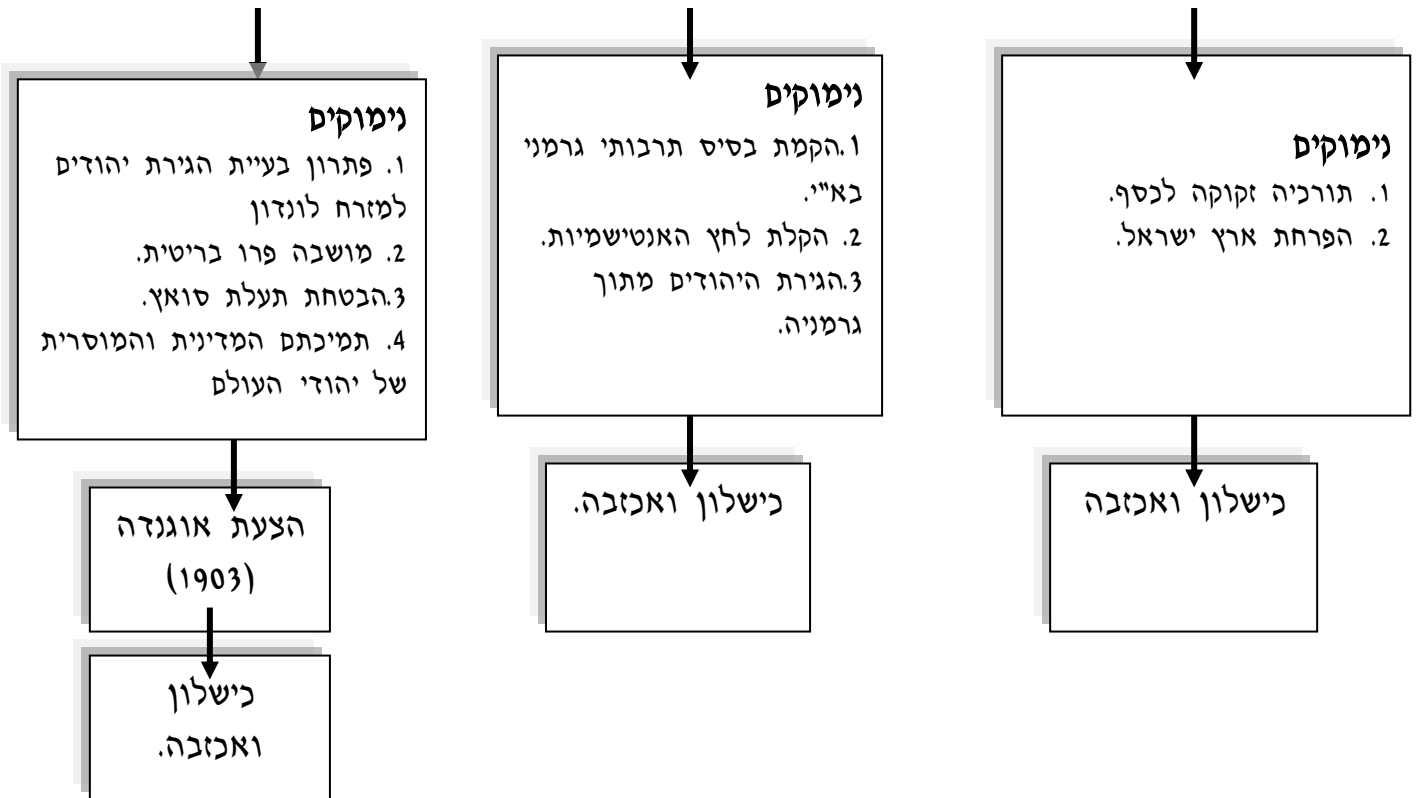
פנייה לאנגליה לקבלת טריטוריה באימפריה הבריטית

פנייה לקייזר הגרמני שילחץ על תורכיה להעניק צ'רטר.

פנייה לסולטאן התורכי לקבלת צ'רטר

⁹ לשים לב לעובדה שיש הרואים בהצעת אוגנדה פתרון זמני להגירת היהודים לרוב. בגלל החשש מניתוק הקשר בין העם לארצו בעוד שחברי המזרחי ידעו את מעמדה של א"י בעיני הציונות הדתית כדבר מובטח לתמיד, גם אם יש דחייה זמנית במועד ההתיישבות בה.

¹⁰ גלות וגאולה ח"א עמוד 143.

סיכום-שאלותיו של הפלא לקיזום הפעיון הציוני

- ✧ הקמת התנועה הציונית, כינוס הקונגרס הציוני...הקונגרס הציוני שימש מצד אחד מוקד תקשורת עולמי, העלאת הסוגיה היהודית על סדר היום העולמי ומצד שני ארגון יהודי העולם תחת תנועה אחת מאורגנת השואפת להקים בית מולדת בא"י.
- ✧ ניהול משא ומתן מדיני עם מנהיגי אירופה ואסיה (גרמניה, אימפריה עותומאנית, בריטניה)...פעילות מדינית זו קידמה את הרעיון הציוני הן בניסיון להשיג את הצטרף והן הרצון לענות על אינטרסים של מדינות העולם.
- ✧ הקמת הבנק הציוני "אוצר התיישבות היהודים" בנק אנגלו-פלשתניה, במטרה לגייס כספים מעשירי היהודים בעולם...מכשיר ארגוני כלכלי, באמצעותו ניתן להפיץ את הרעיון הציוני ולגייס משאבים עבורו.
- ✧ הקמת קרן קיימת לישראל...אמצעי לגאולת אדמות א"י, אמצעי ארגוני כלכלי להפצת הרעיון הציוני (קופת קרן קיימת לישראל) ולגייס משאבים עבורו.
- ✧ כתיבת ספרים, מאמרים, עיתון...תקשורת העלאת הסוגיה היהודית על סדר היום העולמי.

השוואה בין חו"צ לתנועה הציונית

התנועה הציונית	חובבי ציון	
----------------	------------	--

<p>האנטישמיות כתופעה אוניברסלית ומשפט דרייפוס שהחריד את נפשו של הרצל.</p>	<p>אכזבה מהאמנציפציה והסופות בנגב ברוסיה.</p>	<p>רקע</p>
<p>למדינות אירופה ולאנטישמים יש אינטרס לסייע ליהודים בהקמת מדינה מאחר ועי"כ יתפטרו מן הבעיה היהודית.</p>	<p>האנטישמיות לא תחלוף ולכן אסור להישאר באירופה. תחיה לאומית, שיבת העם לארצו באופן מעשי, ושיבה לעבודת אדמה.</p>	<p>משנתו של מנהיג התנועה</p>
<p>הרצל רצה להשיג תחילה הכרה משפטית ובינלאומית (צרטר) לכן נקראת משנתו הציונות המדינית. הרצל רצה התיישבות מהירה וגלויה לא כגנבים בלילה.</p>	<p>לילנבלום ופינסקר צידדו בעליה קולקטיבית והתיישבות של "חובבי ציון" בא"י מבלי להמתין לאישור מדיני.</p>	<p>דרך</p>
<p>1. כישלוננו של הרצל במו"מ הדיפלומטי. 2. חוסר תמיכה מצד היהודים העשירים. 3. התנגדות מצד זרמים בתוך העם היהודי ובתוך התנועה. אופוזיציה להנהגה</p>	<p>1. פילוג בין דתיים לחילוניים. 2. קשיים בגיוס כספים. 3. חוסר היענות מצד ההמונים. 4. התנכלות השלטונות הרוסיים והתורכים</p>	<p>קשיים</p>
<p>הקונגרס הציוני הראשון-בבזל ארעה הפריצה לדעת הקהל הבינלאומית. נקבעו המוסדות הנבחרים ונבנתה תוכנית מדינית לשכנע את המעצמות בהגשמת הרעיון הציוני.</p>	<p>ועידת קטוביץ-בוועידה הועלה הרעיון הציוני כדרך פעולה מעשי. אין מוסדות נבחרים ואין תוכנית פעולה מדינית.</p>	<p>כינוס</p>
<p>הקונגרס הצליח לפרוץ לדעת הקהל הבינלאומית. בעקבות הקונגרס נערכו קונגרסים נוספים.</p>	<p>התנועה לא הצליחה להפוך לתנועה המונית, ולהפוך את הציונות לגורם מדיני.</p>	<p>הערכה</p>
<p>1. הכרה ביהודים כאומה 2. אין קיום לעם היהודי בגלות 3. פעילות למען שיבת העם היהודי לא"י.</p>	<p>פתרון לאומי</p>	<p>רעיון משותף</p>
<p>בעיקר פעילות דיפלומטית ציונות (משא ומתן עם תורכיה, גרמניה ואנגליה) ציונות מדינית.</p>	<p>ציונות מעשית-קניית אדמות, הקמת יישובים,</p>	<p>אמצעים שונים</p>

<p>1. התארגנות גופים מקומיים , ארציים ועל ארציים. (אגודות של חו"צ, ועידת קטוביץ...קונגרס ציוני)</p> <p>1. איסוף כספים (קרן מזכרת משה, ק.ק.ל והשקל).</p> <p>2. תעמולה והפצה (פרסומים עיתון די וולט).</p>	<p>אמצעים דומים</p>
--	---------------------

1. הנועה, מוטיבציה.
2. נסיבות פוליטיות נוחות.
3. מנהיגות מתאימה.

הם תנאים להצלחתה של תנועה לאומית האם הם התקיימו בזמנו של הרצל?

יחסו של הציבור הדתי לתנועה הציונית

מתנגדים-חרדים

תומכים-ציונות דתית

ניאוקי המתנגדים לתנועה הציונית מקיפה הציבור הצפוני

☹ בשיתוף פעולה עם התנועה הציונית למען הקמת מדינה יהודית יש בכך משום דחיקת הקץ.

- ☹ הגאולה היא ניסית ולכן יש להמתין לגאולה ואסור לפעול לבניין א"י .
- ☹ חשש שהלאומיות היהודית דהיינו הציונות תהיה תחליף לדת.
- ☹ אין לשתף פעולה עם יהודים הרחוקים מדת ישראל. מה עוד שלציונות הרוחנית תרבותית (פרקציה דמוקרטית) השפעה גדולה מדי על המחנה הציוני.

ניאוקי התומכים בתנועה הציונית

- ☺ יש אפשרות להשפיע ולקרב את שאר הציבור שבמחנה הציוני לתורת ישראל למען מטרה משותפת, יישוב א"י יש לשתף פעולה עם חילוניים ..
- ☺ בפעילות הציונית אין משום דחיקת הקץ משום ששיתוף הפעולה הוא רק בתהליך המדיני , הסכמה לתהליך המדיני, פעולת הצלה ועזרה ליהודים הנתונים במצוקה. (הרב ריינס).
- ☺ בשלב ראשון הגאולה טבעית ולכן עלינו לפעול ורק אח"כ תבוא הגאולה הניסית.
- ☺ הציונות אינה תחליף לדת להיפך היא מממשת את תורת ישראל. ומוציאה את ישראל ממצוקתו.

המתנגדים להרצל

המתנגדים מתוך התנועה הציונית

המתנגדים לציונות

האופוזיציה להרצל מורכבת משתי קבוצות אופוזיציה בתוך התנועה הציונית אופוזיציה נגד התנועה הציונית .

המתנגדים לציונות-זרמים מחוץ לציונות

- ☹️ מתבוללים - היהדות היא דת בלבד ואינה לאום, צריך להתמזג בין האומות.
- ☹️ החרדים - חלק גדול מהחרדים ראו בציונות כפירה ודחיקת הקץ, אסור לשתף פעולה עם חילוניים..
- ☹️ הבונד - ראו בציונות המדינית מחסום בפני מלחמת המעמדות.
- ☹️ אוטונומיזם - גדולת העם אינה בטריטוריה (אוטונומיה גיאוגרפית) אלא באוטונומיה תרבותית ורוחנית. האוטונומיה היהודית צריכה לקום בכל מקום שבו יש ריכוז גדול של יהודים.
- ☹️ טריטוריאליזם - יש להקים מדינה בכל מקום לאו דווקא בא"י. הם מטילים ספק בעוצמת הגעגועים והדבקות של העם בא"י ודוגלים בפתרון טריטוריאלי בהתאם לאינטרסים ריאליים בהווה.
- ☹️ רפורמים - היהדות היא דת ולא עם ולכן אין שאיפה למטרות לאומיות דהיינו אין לפעול כדי להקים מדינה יהודית..

המתנגדים להרצל בתוך התנועה הציונית

- ☹️ אחד העם - בתוך התנועה הציונית, ביקר אותה וטען שהיא צריכה לפעול בתחום התרבותי ערכי מוסרי, העיקר האיכות ולא הכמות, מספר היהודים בארץ כפי שסבר הרצל.
- ☹️ הסיעה הדמוקרטית - דרשה להחליט בשאלות התרבות, ופחות פוליטיקה (לדחות את דרישת הדתיים).

הערכת מפעלו של הרצל

הישגים

- ☞ הרצל צדק בניתוח המטרות הפוליטיות שלו: עלייה גדולה, ריבונות במשפט העמים, אינטרס עולמי בהקמת מדינה יהודית, והחשוב מכל - האמונה כי מדינה יהודית תקום.
- ☞ הרצל הצליח להפוך את התנועה הציונית לתנועה עממית יהודית רחבה ולפרוץ את הזירה הבינלאומית.
- ☞ הרצל הקים את מוסדות התנועה הציונית ויצר בכך את הכלים להתהוות המדינה היהודית.
- ☞ הרצל יצר את הייסוד למנהיגות מדינית לעם היהודי (הקונגרסים הציוניים) אשר תפעל למימוש יעדי הציונות המדינית בעולם ובארץ ישראל. הקונגרסים יטפלו בקידום האינטרסים של העם היהודי תוך שיתוף פעולה עם האומות.

כישלונות

- ☹ הרצל פעל כמעט לבדו בזירה המדינית ולא היה מסוגל להתגבר על מכשולים מדיניים.
- ☹ הרצל לא הבין את חשיבותה של היהדות הדתית בבניין המדינה היהודית.
- ☹ הרצל לא העמיק בשאלה הערבית בא"י וכמעט ולא עסק בה..

שאלות מבחינות בגרות

1. יחסם של זרמים שונים בעם היהודי לציונות. (קיץ תשס"ז)
 - א. היהדות החרדית והיהדות הרפורמית התנגדו לציונות. הציגי טיעון אחד של כל זרם .
 - ב. מה היה הרקע להקמת תנועת המזרחי? מהו הרעיון המרכזי של תנועה זו שהוצג ב"קול הקורא"?
2. הרצל והתנועה הציונית (חורף תשס"ז)
 - א. הצג שתי פעולות שעשה הרצל לקידום הרעיון הציוני. והסבר כיצד אחת מפעולותיו יכלה לקדם רעיון זה.
 - ב. כיצד הסביר הרב ריינס את תמיכתם של רוב חברי ה"מזרחי" בתוכנית אוגנדה.
3. ראשית התנועה הציונית (חורף תשס"ו)
 - א. הסבר את חשיבות הקונגרס הציוני הראשון, וציין את הרעיון המרכזי בתוכנית באזל.
 - ב. הבא שתי דוגמאות לפעילות ציונית בארצות האסלאם בראשית התנועה הציונית, והסבר קושי אחד שעייכב את התפתחות התנועה הציונית בארצות אלה.
4. זרמים בציונות (קיץ תשס"ה)
 - א. הסבר את הקושי של יהודים דתיים להצטרף לתנועה הציונית . כיצד הם הצדיקו את הצטרפותם לתנועה זו.
 - ב. הסבר את הקושי של יהודים סוציאליסטיים להצטרף לתנועה הציונית . כיצד הם הצדיקו את הצטרפותם זו.
5. קשיים בהתפשטות התנועה הציונית.
 - א. מדוע התנגדו יהודים חרדים לתנועה הציונית בתקופתו של הרצל? הבא הסבר אחד. מדוע התנגדו אנשי ה"בונד" לתנועה הציונית הבא הסבר אחד.
 - ב.הצג שני קשיים בהתפשטות התנועה הציונית בארצות האסלאם מראשית התנועה הציונית ועד הצהרת בלפור.
6. התנועה הציונית בתקופת הרצל (קיץ תשס"ד)
 - א. הצג שלושה מאפיינים של מדינת היהודים, שתיאר הרצל בספרים שכתב.
 - ב. ציין פעולה אחת שעשה הרצל מלבד הספרים שכתב גדי לקדם את הרעיון הציוני, והסבר כיצד הפעולה שצינת הייתה יכולה לקדם את הרעיון הציוני לדעת הרצל.
 - ג. הבא שני טיעונים של רבנים בעד שיתוף הפעולה עם התנועה הציונית בהנהגת הרצל.

7. ציין שלושה מוסדות ו/או ארגונים של התנועה הציונית שהוקמו עד מלחמת העולם הראשונה והסבר את מטרת הקמתו של כל אחד מהם. (קיץ תש"ס)
8. הציונות המדינית (תשנ"ז)
 א. מדוע חשב הרצל שהצירטר הוא אמצעי המתאים להקמת מדינה ליהודים. מה הציע הרצל למדינות שאתן ניהל מו"מ כדי לשכנען לתמוך במתן הצרטר. (שתי מדינות)
 ב. תאר שלושה מאפיינים של דמות המדינה עפ"י חזונו של הרצל. הצג את הביקורת של הציונות הסוציאליסטית או של הציונות הדתית על חזון זה.
9. הצג את דעותיהם של שלוש קבוצות בעם היהודי שהתנגדו לתפיסה הציונית של הרצל. (תשנ"ו)
10. עם היווסדה של הת"צ התפצל הציבור הדתי לתומכים בתנועה הציונית ולמתנגדים לה. הסבר טענות של כל אחד מהצדדים. (תשנ"ה)
11. "חיבת ציון הייתה תנועה שכשלה אבל רעיון שהצליח" גורני (תשנ"ד)
 א. מהו הרעיון המשותף לתנועת חיבת ציון ולתנועה הציונית.
 ב. השווה בין תנועת חיבת ציון לבין התנועה הציונית מבחינת האמצעים שנקטו לצורך הגשמת מטרותיהם.
 ג. הצג שני קשיים שעמדו בפני תנועת חיבת ציון, ושני קשיים שעמדו בפני הת"צ.
12. "תינתן נא לנו ריבונות בחבל ארץ כלשהו על פני האדמה שיספיק לצרכי עמנו המוצדקים לכל השאר נדאג בעצמנו" הרצל מדינת היהודים (תשנ"ג)
 א. ציין שלוש מדינות אליהם פנה הרצל כדי לממש את תביעתנו לריבונות. הסבר מה הייתה בקשתו בכל אחד מהמקרים ומדוע האמין שלכל אחת מהמדינות יש אינטרס לתמוך בבקשתו.
 ב. מנה שתי סיבות לתמיכתו של הרצל בתוכנית אוגנדה.
13. התנועה הציונית בסוף המאה ה-19. (תשנ"ב)
 א. ציין והסבר שלושה גורמים שהשפיעו על הקמת הת"צ.
 ב. הסבר את נימוקיהן של שלוש קבוצות שהתנגדו לאידיאולוגיה הציונית.
14. הצג את דעותיהן של שלוש קבוצות בעם היהודי שהתנגדו לתפיסה הציונית של הרצל.

דברים שנכתבו או נאמרו על הרצל לאחר מותו.

נורדאו כתב

הרצל היה המדינאי הראשון מאז אובדן חירות ישראל. כל אלה שקדמו לו היו שתדלנים בלבד.

אחד העם כתב

לעורר בזמן קצר תנועה גדולה יכול רק איש שישבו ניצוץ מאנשי הפלאות...הרצל האיש החי , אפשר היה לפקפק בהרבה מדבריו ומעשיו ,אבל הרצל הציור האידיאלי מה נהדר יהיה מראהו ומה רב יהיה כוחו לחזור ולהשפיע על רוח העם עצמו לטהרו מחלאת הגלות לעורר בו רגש כבוד לאומי ולחזק שאיפתו לחיים לאומיים אמיתיים. היסטוריונים החלוקים בדעתם אם האיש יצר את התקופה או התקופה יצרה את האיש הביעי דעתך